

ПРЕССЪОБЩЕНИЕ: ЕСПЧ спря събарянето на единствения дом на семейство от Синеморец

| 21 Април 2016

В решение от 21 април по делото *Иванова и Черкезов срещу България* (no. 46577/15) Европейският съд по правата на човека (ЕСПЧ, Съдът) отсъди, че разрушаването от властите на единствения дом на семейство от Синеморец ще представлява нарушение на член 8 от Европейската конвенция за правата на човека, засягаща правото на неприкосновеност на личния и семейния живот и жилището. В решението си ЕСПЧ отбелязва, че по правило българските съдилища отказват да разглеждат доводи, свързани със съразмерността на подобни мерки спрямо индивидуалното положение на засегнатите от разрушаването на къщи лица, тъй като това не е от значение за законосъобразността на заповедта за разрушаване. Това на практика означава, че българското законодателство не се интересува дали изпълнението на такава заповед ще остави засегнатите на улицата и последствията от това. ЕСПЧ подчертава, че прилагането на правилата за строителство не може да бъде абсолютно и трябва да позволява индивидуалното разглеждане на всеки отделен случай, ако българската държава иска да гарантира ефективното им изпълнение.

Решението идва дни, след като на 1 април Съдът наложи привременни мерки и нареди на българските власти да преустановят текуща процедура по разрушаване на къщата до произнасянето на Съда. Налагането на привременни мерки се случва изключително рядко в практиката на ЕСПЧ.

Хронология и подробности за случая

Случаят касае жалбоподателите Мавруда Иванова и Иван Черкезов, които през 2005 г. се местят в село Синеморец, където г-жа Иванова притежава 77% от парцел с размер 625 кв. м., наследен от родителите ѝ. Без да разполага с разрешително за строеж г-жа Иванова ремонтира полуразрушената къща, намираща се в рамките на имота и я превръщат в масивна едноетажна тухлена къща. Оттогава двамата жалбоподатели живеят в нея.

През 2009 г. другите наследници получават съдебно решение, че притежават останалата част от парцела и къщата, построена върху него. В резултат от тяхно искане общински служители извършват проверка на къщата през 2011 г. и установяват, че тя е незаконно построена. Дирекцията за национален строителен контрол започва процедура по разрушаването ѝ. Административният съд отхвърля жалбата на г-жа Иванова за отмяна на това решение. Това постановява и Върховният административен съд с окончателно решение от март 2015 г. Никаоя инстанция не взима предвид имотното или здравословното състояние на обитателите на къщата.

Г-жа Иванова отказва да изпълни заповедта за разрушаване и властите подготвят покана за търг, на който да бъде избрана частна фирма, която да събори къщата. Г-жа Иванова и г-н Черкезов, който е преживял два инфаркта към този момент, не разполагат с друго жилище и изпълнението на заповедта би ги оставило на улицата. С решението си ЕСПЧ приема, че макар мярката да е била предприета с легитимна цел – предотвратяване на безредие, особено предвид на широко разпространеното незаконно строителство в България, и в интерес на икономическото благосъстояние на страната, липсата на възможност за преценка на нейната съразмерност спрямо риска

засегнатите да останат без единственото си жилище, би довело до нарушение на член 8 от Конвенцията в случай, че то бъде разрушено.

Адв. Адела Качаунова от Български хелзинкски комитет, представляваща жалбоподателите, коментира, че с оглед на това решение на ЕСПЧ нуждата от промяна в законодателството става належаща, като това е единственият възможен начин да се отговори на дългогодишния проблем с многобройните незаконни постройки, особено в малките населени места и да се предвиди, че контролът върху спазването на строителните норми е преди всичко превантивен, а разрушаването остава само крайна мярка, взимана след внимателен преглед на всички относими обстоятелства при всеки случай.

Сходни решения на ЕСПЧ срещу България

Това не е първото подобно решение срещу България. През 2012 г. по делото [Йорданова и други срещу България](#) ЕСПЧ отсъди, че българската държава трябва да промени националното си законодателство, позволяващо безогледни евикции и превръщането на уязвими хора в бездомници. Четири години по-късно държавата все още не е изпълнила това свое задължение и правата на българските граждани продължават да бъдат потъпквани. За това свидетелстват и принудителните евикции в [община Гърмен и квартал „Максуда“ във Варна](#) през 2015 г., извършени от властите с предизборна цел.

Международните стандарти изискват в случаи, когато принудителните евикции от незаконно строителство засягат единственото жилище на засегнатите, властите да осъществят предварителни консултации със засегнатите и да не допускат те да останат бездомни както в краткосрочна, така и в дългосрочна перспектива. Както отбелязва и ЕСПЧ в настоящото си решение, българската държава не е съобразила законодателството си с тези изисквания.